

**Формування та функціонування
Спільної рибної політики
Європейського Союзу та шляхи
її реалізації в Україні**

 КОНДОР

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СПІЛЬНОЇ
РИБНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА
ШЛЯХИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ**

Монографія

Київ

2018

УДК 339.923:061.1ЄС:339.3

В 25

*Рекомендовано до видання рішенням вченої ради
Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 30.05.2018 р.)*

Рецензенти:

Дерій Ж. В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки Чернігівського національного технологічного університету

Жемойда О. В., доктор економічних наук, професор кафедри глобальної економіки, Національного університету біоресурсів і природокористування України

Ткаченко Н. В., доктор економічних наук, професор, заступник директора з навчальної роботи Інституту післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Формування та функціонування Спільної рибної політики Європейського Союзу та шляхи її реалізації в Україні: [монографія]. За ред. д.е.н., проф. Вдовенко Н. М. [Богач Л. В., Залізко В. Д., Кваша С. М., Михальчишина Л. Г., Маргасова В. Г., Гераймович В. Л., Герасимчук В. В., Гечбаія Б. Н., Дерій Ж. В., Деренько О. О., Коробова Н. М., Махиборода К. В., Ніконорова Г. С., Павленко М. М., Сіненко І. О., Шарило Ю. Є., Шепелєв С. С. та ін.]. Видавничий дім «Кондор», 2018. 472 с.

ISBN 978-617-7729-27-2

У монографії викладено вирішення важливого наукового завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних, методологічних та прикладних підходів до обґрунтування нових, більш ефективних напрямів здійснення рибного господарства в нових умовах функціонування національної економіки та формування вітчизняної рибної політики в умовах дії Повної та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом на основі використання основних принципів оновленої європейської Спільної рибної політики. У монографічному дослідженні подано еволюцію теоретичних засад щодо формування методології визначення напрямів функціонування рибної політики України в умовах ЗВТ з ЄС на умовах співпраці з Європейським фондом морського та рибного господарства. Зроблено спробу вирішити питання поєднання напрямків для адаптування системи управління рибним господарством до вимог Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї. Обґрунтовано прикладні рішення підвищення дії механізму ведення державного обліку водних об'єктів (їх частин) та розроблено методичні підходи до розрахунку основних показників виробництва товарної риби.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, магістрів, керівників господарств, фахівців зайнятих у аграрному секторі економіки.

УДК 339.923:061.1ЄС:339.3

ISBN 978-617-7729-27-2

Передрукування заборонено

© НУБіП України, Бюджетна установа «МТЦ з аквакультури», 2018

© Вдовенко Н. М., Богач Л. В., Залізко В. Д., Кваша С. М., Маргасова В. Г., 2018

© Михальчишина Л. Г., Дерій Ж. В., Шарило Ю. Є., Шепелєв С. С. та ін, 2018

© Видавничий дім «Кондор», 2018

ЗМІСТ

Передмова.	10
Перелік скорочень, умовних познач, символів, одиниць і термінів.	14
1 Формування теоретичних засад визначення напрямів функціонування Спільної рибної політики ЄС та України в умовах глобальних трансформацій.	16
1.1 Раціональне використання водних біоресурсів у рамках Спільної рибної політики: досвід Європейського Союзу.	16
1.2 Цілі Спільної рибної політики.	33
1.3 Основні принципи належного управління у Спільній рибній політиці Європейського Союзу.	34
1.4 Регіональне співробітництво у контексті заходів щодо збереження.	35
1.5 Заходи держави-члена, які поширюються на судна під їхнім прапором чи юридичну особу зареєстровану на її території.	37
1.6 Заходи держави-члена у межах 12 мильної морської зони.	38
1.7 Організація спільного ринку.	39
2 Світові тенденції рибогосподарського виробництва в епоху глобалізації і євроінтеграції.	40
2.1 Роль «синьої економіки» в глобальному і національному розвитку.	40
2.1.1 Функціонування механізму відповідального рибальства та аквакультури.	41
2.2 Світове виробництво риби, призначеної для споживання.	42
2.3 Промислове рибальство в умовах глобального дефіциту продовольства.	49
2.3.1 Аналіз обсягів вилову морського рибальства.	50
2.3.2 Світові обсяги промислового рибальства у внутрішніх водоймах.	61

2.4	Глобальні тенденції зростання аквакультури в загальній пропозиції рибної продукції.....	64
2.4.1	Виробництво продукції аквакультури за континентами.....	73
2.4.2	Світове виробництво водоростей.....	75
2.4.3	Основні ризики та невизначеності у рибному господарстві....	79
2.5	Світове виробництво морепродуктів та риби в рибальстві та аквакультурі.....	82
2.6	Споживання риби на різних континентах.....	85
2.7	Використання риби та її переробка.....	87
2.8	Перспективи та виклики рибальства та аквакультури у Бразилії...	95
2.9	Мультифакторний аналіз ринку риби і морепродуктів.....	99
2.10	Імплементация Рекомендацій ЄК 98/257/ЄК для впровадження механізму врегулювання спорів між споживачами та фінансовими установами.....	106
2.11	Порівняльна характеристика тенденцій розвитку ринків страхування в регіоні Центральної та Східної Європи.....	117
2.12	Створення доданої вартості продукції рибальства та аквакультури як ключова позиція економічної складової діяльності рибної галузі.....	123
2.13	Аквакультура в Україні: реалії, надії та сподівання.....	125
2.14	Позиціонування вітчизняної аквакультури в умовах євроінтеграції.....	134
3	Формування методології визначення напрямів імплементации рішень та поступового адаптування державної системи управління національним рибним господарством до вимог ГКРС.....	139
3.1	Впровадження принципів Спільної рибної політики з урахуванням діяльності Генеральної комісії з рибальства в Середземному морі.....	139
3.2	Досвід функціонування Генеральної комісії з рибальства в Середземному морі.....	140
3.3	Район дії ГКРС.....	142

3.4	Цілі і функції Комісії, правовий статус ГКРС.....	142
3.5	Членство і структура ГКРС, фінанси та бюджет Комісії.....	145
3.6	Основні напрямки діяльності Комісії.....	148
3.7	Генеральна комісія з рибальства в Середземному морі і Україна.....	151
3.8	Потенційні можливості адаптації в Україні положень Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї	152
3.9	Наукові рекомендації та методологічне обґрунтування Інструкції з обліку риби на всіх стадіях розвитку для підприємств аквакультури згідно вимог Європейського Союзу.....	158
4	Оцінка ефективності використання та обліку наявних ресурсів у рибному господарстві України.....	173
4.1	Сучасний стан та оцінка розвитку рибного господарства України..	173
4.2	Тенденції та напрями вирішення актуальних проблем збереження ресурсів у галузі.....	185
4.3	Оцінка факторів впливу на конкурентоспроможність рибного господарства за умов євроінтеграції.....	187
4.4	Науковий аналіз статистики і статистичної підтримки в секторі...	193
4.5	Дослідження статистики рибальства.....	198
4.6	Парадигмальний погляд на формування статистики аквакультури.....	205
4.7	Розрахунок економічної цінності виробничої ефективності видів риби у рамках FISHBOOST.....	207
5	Концептуальні засади стратегії майбутнього формування пропозиції товарної риби в Україні при гармонізації положень Спільної рибної політики Європейського Союзу.	214
5.1	Реалізація організаційно-економічного механізму ведення державного обліку рибогосподарських водних об'єктів, їх частин.....	214
5.2	Реалізація механізму надання водних об'єктів для користування в оренду в умовах трансформації інформаційного суспільства.....	217

5.3	Паспортизація вітчизняних водних об'єктів як ефективний інструмент державно-управлінської діяльності.....	220
5.4	Державно-приватне партнерство у рибному господарстві: світовий досвід та перспективи реалізації в Україні.....	223
5.4.1	Моделі державно-приватного партнерства.....	232
5.4.2	Нормативні документи щодо методик і процедур, пов'язаних з реалізацією механізму державно-приватного партнерства.....	237
5.4.3	Процедура реалізації механізму державно-приватного партнерства у рибному господарстві.....	239
6	Напрями формування пріоритетів сталого сільського розвитку в контексті розробки концепції економічної безпеки держави на основі самодостатності територіальних громад.....	266
6.1	Трансформація заходів розширення наповнюваності бюджету сільської території відповідно до положень Європейського Союзу.....	266
6.2	Удосконалення системи економічного регулювання сталого сільського розвитку в контексті Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом.....	279
6.3	Моделювання взаємозалежності заходів підтримки сільського розвитку через ефективність виробництва риби та рибної продукції.....	296
6.4	Аналіз законодавства України, що регламентує створення та діяльність технопарків та інших інноваційних структур.....	311
6.5	Методичні засади створення науково-технологічного рибогосподарського парку.....	317
6.6	Рекомендації та перспективи створення науково-технологічного рибогосподарського парку.....	324
6.7	Інноваційна політика Держрибагентства у сфері аквакультури	338
7	Розроблення нових підходів до ефективного використання водних біоресурсів при формуванні рибної політики між Європейським	347

Союзом та Україною.....	
7.1 Формування нової системи управління рибним господарством, охороною та відтворенням водних живих ресурсів.....	347
7.2 Моніторинг сучасного стану, планування, організації та здійснення заходів щодо охорони водних біоресурсів.....	351
7.3 Трансформація заходів регулювання на ринку риби відповідно до норм та положень Спільної рибної політики Європейського Союзу...	358
7.4 Парадигмальна складова реалізації механізму державної підтримки рибогосподарського виробництва на засадах «викликів ринків».....	374
7.5 Рекомендації щодо проведення розрахунків основних показників виробництва товарної риби при формуванні рибної політики між Європейським Союзом та Україною.....	381
Висновки	392
Список літератури.....	398
Додаток А Форми із запитальника, надані Відділом статистичної і інформаційної служби (FIPS) Департаменту рибного господарства і аквакультури ФАО ООН, Рим, Італія для складання глобальної статистичної інформації. Form for reporting statistics on aquaculture. FAO/CWP. Fishstat AQ. Country or area – Ukraine.....	417
Додаток Б AQ-NS1 - Form for reporting statistics on aquaculture of fish, crustaceans, molluscs, etc., by species, environment and fishing areas.....	418
Додаток В NS9-Form for reporting statistics on capture production of aquatic plants, by species items and major fishing area.....	420
Додаток Г NS1-Form for reporting statistics on capture production of fish, crustaceans, molluscs, etc., by species items and major fishing areas.....	421
Додаток Д FAO - Fishstat FC 1. Form for reporting statistics on production of fishery commodities. Instructions for the completion of FISHSTAT FC 1....	424

Додаток Е Детальні правила виробництва органічних морських водоростей. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 № 980.....	425
Додаток Ж Форми звітності відповідно до вимог Рекомендації 35/2011/6 Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї (ГКРС)	432
Додаток И Виробництво продукції аквакультури у Європі у 2007–2015 рр., тонн.....	433
Додаток К Вилов риби та добування інших водних біоресурсів за видами, тонн.....	443
Додаток Л Економічні показники роботи підприємств, що здійснювали рибогосподарську діяльність, тис. грн.....	445
Додаток М Добування водних біоресурсів за рибогосподарськими водними об'єктами, тонн.....	446
Додаток Н Форма звітності № 1 А–риба (річна) «Виробництво продукції аквакультури за 2016 р.».....	450
Додаток П Прогноз споживання риби та рибної продукції на одну особу за даними ФАО, 2009-2021 рр.....	456
Додаток Р Стан рибного господарства України у 2017 році.....	456
Додаток С Експорт-імпорт риби та рибної продукції у 2016 році.....	457
Додаток Т Алгоритм отримання фінансової підтримки підприємствами аквакультури за програмою «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів».....	458
Додаток У Дослідження по маломасштабному рибальству (ММР). Рибпромислові райони і об'єкти спеціалізованого промислу.....	459
Додаток Ф Пропозиції до проходження етапів для участі у конкурсі на одержання фінансової підтримки фермерських господарств за бюджетною програмою.....	465
Додаток Х Науково-виробничі пропозиції з удосконалення Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва продукції.....	466

Додаток Ц Таблиця відповідності кодів видів економічної діяльності згідно з КВЕД, визначених у статті 16- ¹ Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», кодам товарів згідно з УКТЗЕД.....	467
Додаток Ш Застосування форм ведення вітчизняної аквакультури.....	471
Додаток Щ Зони аквакультури та рибопродуктивності в Україні.....	472

*Монографія присвячується 120-ти річчю
заснування Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Передмова

Розвиток сучасної цивілізації досить складно уявити без відповідного продовольчого забезпечення. З часом трансформується структура галузей – зростає частка виробленої риби та рибопродукції. Досягнення збалансованого харчування забезпечується зміцненням продовольчої безпеки за рахунок повного самозабезпечення країни продукцією тваринного походження. Тому основними питаннями сучасного етапу розвитку рибного господарства є нарощування обсягів виробництва риби, розширення асортименту та поліпшення якості товарів, а на цій основі – забезпечення раціонального споживання рибної продукції населенням, створення сприятливих умов для виробників, поліпшення соціального розвитку села, позбавлення залежності країни від імпортних поставок у сфері торгівлі рибою в умовах функціонування ЗВТ між Україною та ЄС.

Ринок риби та рибної продукції в Україні має ознаки високої волатильності; динаміка вітчизняної економіки значною мірою залежить від рівня продовольчого забезпечення населення рибою за доступними цінами; в Україні є значний потенціал для розвитку рибного господарства в умовах ЗВТ з Європейським Союзом. У роботі досліджено комплекс економічних наслідків зростання продуктивності, стабілізація ринків риби, гарантія забезпечення та доставки екологічно чистої товарної риби споживачеві за доступними цінами, охорона і раціональне використання рибних ресурсів для збереження рибних запасів. При цьому було узагальнено сукупність напрямів та чинників формування та функціонування Спільної рибної політики Європейського Союзу та шляхи її реалізації в Україні. Для того, щоб дійсно отримати оптимальні результати у процесі дослідження авторами було використано дані Організації економічного співробітництва та розвитку. Конвенцію про

створення Організації економічного співробітництва та розвитку схвалено у грудні 1960 року, попервах до її складу увійшло 18 країн Європи та США. Члени організації – найбільш розвинуті країни світу. Членами станом на сьогодні є 35 країн (за латинською абеткою): Австралія, Австрія, Бельгія, Канада, Чилі, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Ізраїль, Італія, Японія, Корея, Латвія, Люксембург, Мексика, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Туреччина, Сполучене Королівство, США

Методологічною основою дослідження є діалектичний підхід, прийоми та методики пізнання, аналізу економічних явищ і процесів. У роботі використано методи: абстрактно-логічний (дозволив узагальнити теоретичні засади визначення напрямів функціонування Спільної рибної політики ЄС та України); економіко-статистичний (дав можливість виявити тенденції функціонування сфер рибальства і аквакультури України); порівняльно-історичний (при пізнанні особливостей розвитку державної системи управління вітчизняним рибним господарством); експертних оцінок (отримання прогнозних даних щодо розвитку світової аквакультури та перспектив створення науково-технологічного рибогосподарського парку); логічного узагальнення (дозволив ідентифікувати суперечності процесу формування рибної політики України в умовах ЗВТ з ЄС); статистичний (для визначення стану і аналізу тенденцій використання наявних ресурсів – водні об'єкти, земля під водою, водні ресурси, рибні ресурси).

В монографії обґрунтовано теоретичні, методологічні та прикладні підходи до обґрунтування нових, більш ефективних напрямів формування рибної політики України в умовах ЗВТ з ЄС за рахунок використання основних принципів Спільної рибної політики Європейського Союзу.

У монографічному дослідженні подано розроблено дієві напрями формування рибної політики України за рахунок використання положень Спільної рибної політики ЄС. Досліджено теоретичні засади до формування

методології визначення напрямів функціонування рибної політики України в умовах ЗВТ з ЄС на умовах співпраці з Європейським морським та рибальським фондом ФАО ООН; визначено напрями адаптування системи управління рибним господарством до вимог Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї (GFCM); визначено механізм ведення державного обліку водних об'єктів (їх частин); розроблено методичні підходи до розрахунків основних показників виробництва риби та Інструкції з обліку риби на всіх стадіях розвитку.

Результатом написання даної монографії стало вивчення та узагальнення сукупності напрямів та чинників формування та функціонування Спільної рибної політики ЄС та шляхи її реалізації в Україні.

За результатами дослідження створено передумови для розв'язання важливої наукової проблеми – підвищення ефективності структурних заходів забезпечення підтримки вітчизняного рибальства і аквакультури при адаптації їх до умов та вимог Спільної рибної політики ЄС.

До основних переваг отриманих результатів над вітчизняними та зарубіжними аналогами доцільно віднести наступні: колективом авторів проаналізовано потенційні можливості розвитку світового рибного господарства, які повніше враховують сучасний його стан та окремі параметри: попит на рибу, інструменти регулювання, зміни умов виробництва. Очікувані результати дослідження у рамках формулювання науково-практичних рекомендацій щодо проведення розрахунків показників виробництва товарної риби, на відміну від сучасних напрацювань, може посприяти створенню науково-технологічного рибогосподарського парку для виробництва риби з використанням інноваційних технологій.

Використання методичного інструментарію дозволило запропонувати та обґрунтувати рекомендації щодо проведення розрахунків основних показників виробництва товарної риби, ідентифікувати особливості адаптації положень в межах рибної політики Європейського Союзу та України.

На основі узагальнення практичного досвіду були досягнуті наступні результати: обґрунтовані науково-методичні рекомендації про використання перспективних інструментів регулювання розвитку рибного господарства при формуванні рибної політики України в умовах ЗВТ з ЄС; деталізовані напрями формування пропозиції товарної риби в Україні з урахуванням впливу на показники споживання риби та рибної продукції, ціни та доступності; сформовано теоретичні засади визначення напрямів функціонування Спільної рибної політики Європейського Союзу та України на умовах співпраці з Європейським морським та рибальським фондом; оцінка використання наявних ресурсів (водні об'єкти, земля під водою, рибні ресурси) та визначення механізму ведення єдиного державного обліку рибогосподарських водних об'єктів; вдосконалено адміністративно-правовий метод регулювання шляхом інтеграції до національного законодавства відповідних норм різних держав-членів Європейського Союзу при розробці оперативних програм; сформульовано пропозиції для адаптування державної системи управління національним рибним господарством до вимог Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї (GFCM) та розроблено нові підходи до формування рибної політики України в умовах ЗВТ з Європейським Союзом, розроблено Інструкцію з обліку риби на всіх стадіях розвитку у рамках функціонування Спільної рибної політики Європейського Союзу та України.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАК, СИМВОЛІВ,
ОДИНИЦЬ І ТЕРМІНІВ

- ЄС – Європейський Союз
- СРП ЄС – Спільна рибна політика Європейського Союзу
- STECF – Науково-технічний і економічний комітет з рибальства
- ГКРС (GFCM) – Генеральна комісія з рибальства у Середземномор'ї
- ФАО – Продовольча та сільськогосподарська організація ООН
- UNCLOS – Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року
- FISHING AREA CODE – Вилов водних біоресурсів рибодобувними підприємствами в регіонах промислу
- EU Offshore Directive – Офшорна Директива Європейського Союзу
- ЄМФР – Європейський Фонд морського та рибного господарства
- European Fisheries Fund – Європейський рибальський фонд
- БУ «МТЦ з аквакультури» – Бюджетна установа «Методично-технологічний центр з аквакультури»
- Реєстр – Державний реєстр рибогосподарських водних об'єктів, їх частин
- Держрибагентство – Державне агентство рибного господарства України
- ЗВТ – Зона вільної торгівлі
- ВВП – валовий внутрішній продукт
- ANVISA – Бразильське агентство з нагляду за здоров'ям
- COT – Світова Організація Торгівлі
- RFMOs – Регіональні організації з управління рибальством;
- FAST – Програма з вільної та безпечної торгівлі;
- ICES – Міжнародна рада з вивчення моря;
- ДСТУ – Державний стандарт України;
- NAMA – ринок несільськогосподарських товарів
- WGBS – Чорноморська робоча група
- КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності
- ПВЗВТ – Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі

CGSAP – Генеральний координаційний офіс із здоров'я водних тварин

НПРА – Номенклатура продукції рибальства й аквакультури

СТРГ – Спеціальні товарні рибні господарства

FIPS – Департамент рибного господарства і аквакультури ФАО ООН

СТNBіо – Національна технічна комісія з біотехнології

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку.

1 ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПІЛЬНОЇ РИБНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС ТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

1.1 Раціональне використання водних біоресурсів у рамках Спільної рибної політики: досвід Європейського Союзу

Раціональне використання рибних ресурсів є одним із актуальних питань у контексті вирішення проблеми виснаження природних ресурсів. Як і загальна аграрна політика, Спільна рибна політика є сферою спільної відповідальності Європейського Союзу та держав-членів. Вона має визначальний вплив саме на конкурентоспроможність рибного господарства. Рибне господарство – це галузь економіки, завданнями якої є вивчення, охорона, відтворення, вирощування, використання водних біоресурсів, їх виловлення (добування, вилов, збирання), реалізація та переробка. Водночас рибальство є традиційним видом господарської діяльності. Він включає в себе вилов водних біоресурсів та її переробку, відтворення, зариблення та охорону рибних запасів, науково-дослідне, проектно-конструкторське забезпечення, галузеву багаторівневу систему навчання і підвищення кваліфікації кадрів, систему безпеки мореплавства.

Промислове рибальство здійснюють згідно встановлених наукових обґрунтувань на кожен вид ресурсу та на кожен водний об'єкт. У випадку критичного стану певного ресурсу його обсяг для промислового рибальства може зменшуватись, або взагалі встановлюватись заборона на промисел.

Першочерговими задачами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію політики в галузі рибного господарства є забезпечення сталого видобутку риби з природного середовища, гармонійний розвиток рибного господарства країни, забезпечення охорони водних біоресурсів та боротьба з незаконним, нерегульованим та непідзвітним рибальством, іншою незаконною господарською діяльністю з вилову та продажу риби як такими, що перешкоджають запровадженню принципів сталого розвитку, раціональному використанню наявної сировинної бази, функціонуванню флоту.

Зазначені напрями повністю відповідають цілям Спільної рибної політики ЄС і регламенту від 11.12.2013 № 1380/2013 [1]. Спільна рибна політика – рибна політика Європейського Союзу введена в 1957 р. Лише з 1983 році, згідно Римського договору, Спільна рибна політика (далі – СРП) стала повноцінною політикою ЄС. СРП має загально-правові підстави (статті 32-38 Договору про створення Європейського Співтовариства) і схожі цілі із аграрною політикою: зростання рибопродуктивності; стабілізація ринків; гарантія забезпечення та доставки продукції споживачеві за доступними цінами. Як і Спільна аграрна політика, Спільна рибна політика є сферою спільної відповідальності Європейського Союзу та держав-членів [6, С. 39–45].

Дослідження висвітлюють, що рибна політика охоплює такі складові (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Складові Спільної рибної політики Європейського Союзу у контексті дії системи із збереження і сталого використання рибних ресурсів [1; 4–6; 87; 11].

Таким чином, Регламент Ради (ЄС) № 2371/2002 створив систему із збереження і сталого використання рибних ресурсів Євросоюзу у межах Спільної рибогосподарської політики (СРП) [13, С. 59].

Європейський Союз є договірною стороною UNCLOS [14, С. 1] і відповідно до рішення Ради 98/414/ЕС [15, С. 14], до Угоди Організації Об'єднаних Націй про впровадження положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10.12.1982 року, які стосуються збереження та управління транскордонними рибними запасами і запасами далеко мігруючих видів риб від 04.12.1995 року [16, С. 16] (Угоду ООН про рибні запаси) та відповідно до рішення Ради 96/428/ЄС [17, С. 24], до Угоди ФАО про сприяння дотримання рибальськими суднами у відкритому морі міжнародних заходів зі збереження та управління від 24.11.1993 року [18, С. 26].

Ці міжнародні документи здебільшого встановлюють зобов'язання у сфері збереження, включно із зобов'язаннями запроваджувати заходи із збереження та управління, що спрямовані на підтримку або відновлення морських ресурсів до рівнів, які могли б забезпечувати максимальний сталий вилов як у морських районах під національною юрисдикцією так і у відкритому морі, також зобов'язання, що спрямовані на співпрацю з іншими державами в цьому напрямку, зобов'язання широко застосовувати попереджувальний підхід у збереженні, управлінні та експлуатації рибних запасів, зобов'язання забезпечувати сумісність заходів зі збереження і управління, що стосуються морських ресурсів, що знаходяться у морських районах з різним юрисдикційним статусом і зобов'язання про належну увагу іншим видам правомірного використання моря. Таким чином, СРП має вносити свій вклад у реалізацію Євросоюзом своїх міжнародних зобов'язань у рамках цих міжнародних документів. У разі якщо держави-члени приймають заходи із збереження та управління, для яких вони були уповноважені в рамках СРП, вони також повинні діяти у спосіб, який повністю відповідає міжнародним зобов'язанням із збереження і співпраці у рамках цих міжнародних документів.

На Всесвітньому саміті зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі у 2002 році, ЄС та його держави-члени зобов'язалися боротися з тривалим занепадом багатьох рибних запасів. Тому Європейський Союз має вдосконалити СРП, шляхом адаптації рівнів експлуатації, з метою гарантування того, що експлуатація морських біологічних ресурсів дозволяє популяції видів, на які ведеться промисел, відновлюватись і перебувати на рівнях, які могли б забезпечувати максимальний сталий вилов, в обґрунтований часовий проміжок. Експлуатаційний рівень мав бути досягнутий до 2015 року. Досягнення цих рівнів експлуатації може бути дозволено, тільки якщо їх досягнення до 2015 року може поставити під серйозну загрозу соціальну та економічну стійкість рибальських флотів, що беруть у ній участь. Після 2015 року ці рівні мають бути досягнуті якнайшвидше і в будь-якому випадку не пізніше 2020 року. У разі якщо наукової інформації недостатньо, щоб визначити ті рівні, можуть бути розглянуті наближені параметри.

У багатовидовому промислі управлінські рішення, що стосуються максимально сталого вилову, повинні враховувати труднощі вилову всіх запасів на рівні максимально сталого вилову одночасно, зокрема, коли наукові рекомендації свідчать про надзвичайну складність уникнення явища «коркових видів» за рахунок збільшення селективності знарядь лову, що використовуються. Термін який використовується для опису видів з малими виділеними квотами, досягнення яких призводить до припинення ведення промислу судном навіть, якщо у нього залишилися невикористані квоти на інші види У таких випадках слід звернутися до відповідних наукових інституцій з проханням надати рекомендації по допустимим рівнях промислової смертності.

СРП повинна забезпечити узгодженість з рибальськими цілями, що викладені в Рішенні Конференцією Сторін-учасниць Конвенції про охорону біологічного різноманіття щодо Стратегічного плану з біорізноманіття 2011–2020, і з цілями збереження біорізноманіття, прийнятих Європейською Радою 25 і 26 березня 2010 року.

СРП повинна сприяти захисту морського середовища, сталому управлінню всіма промисловими видами, і, зокрема досягненню доброго екологічного стану до 2020 року, як це передбачено у статті 1 (1) Директиви 2008/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) [12, С. 29].

У ході декількох реформ початкові цілі Спільної рибної політики були доповнені та охоплюють нині крім іншого наступні складові: раціональне використання ресурсів, захист навколишнього середовища, забезпечення високого рівня охорони здоров'я, а також економічне та соціальне єднання.

Європейський Союз на сьогоднішній день прагне проводити дієву політику, що охоплює рибальство, аквакультуру, охорону навколишнього середовища та морський промисел. У сферу впливу СРП входить збереження морських біологічних ресурсів і управління процесом визначенням таких видів у рибальстві. Крім того, вона включає в себе, з огляду на ринкові і фінансові заходи, для підтримки її цілей, прісноводні біологічні ресурси і діяльність у сфері аквакультури, а також переробку та збут рибогосподарської продукції і продукції аквакультури [10, С. 79–84]. Аквакультура – це цілеспрямоване використання рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) для одержання максимальних обсягів корисної біологічної сільськогосподарської продукції (риби, молюсків, безхребетних, водоростей, інших водних організмів) шляхом їх штучного розведення та утримання [3, С. 29]. Спільна рибна політика має забезпечити, щоб діяльність у сфері аквакультури сприяла довгостроковій екологічній, економічній та соціальній стійкості, включаючи правила, спрямовані на забезпечення простежуваності, безпеки і якості продукції.

Крім того, аквакультура має сприяти збереженню потенціалу виробництва харчування на сталій основі по всій території Європейського Союзу, з метою гарантування довгострокової продовольчої безпеки, в тому числі постачання продовольства, а також розвитку та зайнятості громадян. Також має зробити свій внесок у задоволення зростаючого світового попиту на продукцію харчування, що виробляється із водних біоресурсів. Стратегія Комісії «Про сталий розвиток європейської аквакультури», затверджена в 2009

році, яка була затверджена Радою і схвалена Європейським парламентом, наголошує на необхідності створення та просування рівних умов в якості основи для сталого розвитку аквакультури. Діяльність у сфері аквакультури в Європейському Союзі перебуває під впливом різних умов у межах національних кордонів, у тому числі, що стосується дозволів для операторів.

Крім того, Спільна рибна політика має сприяти підвищенню продуктивності, справедливому рівню життя у секторі рибальства, включаючи дрібномасштабне рибальство і стабільність ринків.

Також Спільна рибна політика повинна забезпечити доступність рибної продукції за доступною ціною. Потрібно враховувати те, що у випадку, коли така діяльність здійснюється на території держав-членів або у водах Союзу, в тому числі рибальськими суднами під прапором, або зареєстрованими у третіх країнах, союзними рибальськими суднами, або громадянами держав-членів, без шкоди для основних зобов'язань держави прапора, слід дотримуватись статті 117 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10.12.1982 р. [2].

Спільна рибна політика узгоджена із Стратегією Європа 2020 з метою досягнення раціонального, стійкого, всеосяжного зростання [9, С. 7–11].

Любительське рибальство може мати значний вплив на рибні ресурси і держави-члени повинні, з огляду на це, гарантувати, що воно здійснюється у спосіб, який є сумісний з цілями СРП. СРП повинна забезпечити, щоб рибальство і діяльність у сфері аквакультури сприяли довгостроковій екологічній, економічній та соціальній сталості. Вона має включати правила, спрямовані на забезпечення простежуваності, безпеки і якості продуктів, що продаються у ЄС. СРП має сприяти підвищенню продуктивності, справедливому рівню доходів від рибальства, стабільності ринків.

СРП впливає на рівень забезпечення доступності продовольства, споживачам за доступною ціною. СРП має сприяти Стратегії Європа 2020 для раціонального, стійкого і всеосяжного зростання, і повинна сприяти досягненню цілей, викладених у цій Стратегії.

В управлінні рибальством повинен бути впроваджений екосистемний підхід та визначені екологічні наслідки промислової діяльності. Запропоновано небажаних уловів уникати і зменшити, наскільки це можливо.

Збереженню потенціалу виробництва по всій території ЄС має сприяти аквакультура. Це гарантує довгострокову продовольчу безпеку, в тому числі постачання продовольства, а також розвиток та зайнятість громадян. Особливо аквакультура задовольняє зростаючий світовий попит на харчові продукти, що виробляються штучно.

Стратегія Комісії «Про сталий розвиток європейської аквакультури», затверджена у 2009 році Радою і схвалена Європейським парламентом, наголошує на необхідності створення та забезпечення адекватних умов економічної діяльності в аквакультурі.

Діяльність у сфері аквакультури в ЄС перебуває під впливом різних умов у межах національних економік.

Таким чином, стратегічні керівні принципи ЄС, для національних стратегічних планів, мають бути розроблені і для підвищення конкурентоспроможності аквакультури, підтримання її розвитку і інновацій, а також заохочення економічної активності, диверсифікації продукції та зростання якості життя в прибережних і внутрішніх районах.

Також повинні застосовуватись механізми для обміну між державами-членами інформацією і передовим досвідом через відкритий метод координації національних заходів, що стосуються безпеки бізнесу, доступу до вод і просторів ЄС, а також спрощення дозвільних процедур.

Специфіка аквакультури вимагає створення Консультативної ради для консультацій із зацікавленими сторонами про складові елементи політики ЄС, які можуть вплинути на аквакультуру. Крім того, аквакультура у ЄС є видом економічної діяльності, на який виділяються дотації. Тому є необхідність у посиленні конкурентоспроможності рибальства і аквакультури, а також у спрощенні підтримки більш ефективного управління виробничою та маркетинговою діяльністю у цих галузях. Загальна організація ринку риби та

рибної продукції має забезпечити безпечність продукції як рибальства, так і аквакультури, незалежно від їхнього походження. Тому слід дозволити споживачам приймати більш обґрунтовані рішення, підтримувати відповідальне споживання і має удосконалити економічні знання і розуміння ринків ЄС про ланцюг поставок [3, С. 224–248; 5, С. 20–26; 8, С. 90–92].

У рамки СРП входить збереження морських біологічних ресурсів і управління процесом визначення таких видів у рибальстві. Крім того, вона включає в себе, з огляду на ринкові і фінансові заходи, для підтримки її цілей, прісноводні біологічні ресурси і діяльність у сфері аквакультури, а також переробку та збут рибогосподарської продукції і продукції аквакультури [2].

Передбачено, що така діяльність здійснюється на території держав-членів або у водах ЄС, в тому числі рибальськими суднами під прапором, або зареєстрованими у третіх країнах, союзними рибальськими суднами, або громадянами держав-членів, без шкоди для основних зобов'язань держави прапора. Враховується положення статті 117 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року [2] (UNCLOS).

Мета сталого використання морських біологічних ресурсів ефективніше досягається завдяки застосуванню багаторічного підходу до управління рибальством, встановлюючи у якості пріоритетних багаторічні плани, відображаючи специфіку різних промислів.

Багаторічні плани повинні, по можливості, охоплювати кілька видів запасів, у разі якщо ці запаси є об'єктом спільної експлуатації. Багаторічні плани повинні створити основу для сталого використання взаємопов'язаних запасів і морських екосистем, визначати чіткі часові рамки і запобіжні механізми у разі виникнення непередбачених ситуацій. Багаторічні плани також повинні регулюватися чітко визначеними цілями управління для того, щоб сприяти сталому використанню запасів і захисту пов'язаних з ними морських екосистем. Ці плани повинні бути прийняті після консультації з консультативними радами, операторами рибної промисловості, науковцями та іншими зацікавленими в управлінні рибним господарством сторонами.

Директива 2009/147/ЄС Європейського парламенту і Ради [19], Директива Ради 92/43/ЄЕС [20, С. 7] і Директива 2008/56/ЄС, які встановлюють певні зобов'язання для держави-члени щодо особливо охоронюваних зон, спеціальних зони із збереження і морських охоронюваних районів, відповідно. Такі заходи можуть потребувати затвердження заходів що підпадають під рамки Спільної рибної політики.

Тому, доцільно уповноважити держави-члени приймати у водах, що знаходяться під їх суверенітетом або юрисдикцією, заходи із збереження, що є необхідними для виконання ними зобов'язань за цими нормативними актами ЄС, у разі якщо такі заходи не впливають на рибальські інтереси інших держав-членів. У разі якщо такі заходи можуть вплинути на рибальські інтереси інших держав-членів, повноваження затверджувати такі заходи має бути надано Комісії і співпраця має бути спрямована на регіональне співробітництво між відповідними державами-членами. Заходи є необхідними для зменшення існуючого високого рівня небажаних уловів і поступової ліквідації викидів. Небажані улови і викиди складають основу втрат та негативно впливають на стаке використання водних біологічних ресурсів і морських екосистем та фінансову життєздатність рибальства.

Зобов'язання вивантажувати всі вилови («вивантажувальні зобов'язання») видів, які є об'єктом обмежень на вилов а у Середземному морі також вилови видів, які підлягають застосуванню мінімальних промислових розмірів, видобуті у ході промислової діяльності у водах ЄС або союзними рибальськими суднами повинні бути впроваджені і поступово реалізуватися а норми, що стосуються викидів, які досі зобов'язують рибалок повинні бути скасовані.

В управлінні вивантажувальними зобов'язаннями необхідно, щоб держави-члени робили все можливе для зменшення небажаних уловів. З цією метою удосконалення селективних методів рибальства повинно мати високий пріоритет, щоб уникати і зменшувати, наскільки це можливо, небажані улови. Це важливо для держав-членів розподіляти квоти між суднами в суміші, яка відображає, наскільки це можливо, очікуваний склад видів у рибальстві. У разі

невідповідності наявних квот фактичній картині промислу, держави-члени повинні розглянути корективи через обмін квотами з іншими державами-членами, в тому числі на постійній основі. Держави-члени повинні також розглянути питання спрощення об'єднання судновласниками індивідуальних квот, наприклад на рівні організацій-виробників або груп судновласників. У кінцевому рахунку, держави-члени повинні розглянути співвідношення видів прилову з квотами цільових видів, залежно від стану із збереженням видів прилову видів. Для того, щоб враховувати небажані вилови, яких не можна уникнути, навіть якщо всі заходи для їх зменшення впроваджені, повинні бути встановлені певні незначні винятки з вивантажувальних зобов'язань для промислу, до якого застосовуються вивантажувальні зобов'язання, перш за все за рахунок багаторічних планів.

З урахуванням наукових рекомендацій і не ставлячи під загрозу цілей максимально сталого вилову або підвищення промислової смертності, у разі якщо вивантажувальні зобов'язання, у тому числі зобов'язання реєструвати вилови, застосовуються, має мати місце можливість збільшення пов'язаних рибальських можливостей, з метою врахування того, що риба, яка раніше викидалась, буде вивантажуватись. Доступ до промислу повинен ґрунтуватися на прозорих та об'єктивних критеріях включаючи критерії екологічної, соціальної та економічної природи.

Держави-члени повинні заохочувати відповідальне рибальство, стимулюючи тих операторів, які виловлюють в найменш екологічно шкідливий спосіб і які приносять найбільші вигоди для суспільства.

Для запасів, для яких багаторічний план не були створені, експлуатаційні рівні, які сприяють максимально сталому вилову, повинні бути забезпечені шляхом встановлення обмежень на вилов або промислові зусилля. Якщо наявних даних недостатньо промисел повинен здійснюватись за допомогою наближених параметрів. У зв'язку з економічною нестабільністю становища рибогосподарської галузі і залежності деяких прибережних громад від рибальства, необхідно забезпечити відносну стабільність промислової

діяльності шляхом розподілу рибальських можливостей між державами-членами, на основі передбачуваної частки запасів для кожної держави-члена.

Така відносна стабільність промислової діяльності, враховуючи тимчасовий біологічний стан запасів, повинна захищати і повною мірою враховувати конкретні потреби регіонів, де місцеві громади особливо залежать від рибальства та пов'язаної з ним діяльністю, відповідно до рішення Ради в Резолюції від 3 листопада 1976 року [21, С. 1], і, зокрема Додатку VII до неї.

У своїх 12 мильних морських зонах, держави-члени повинні бути уповноважені приймати заходи зі збереження і управління, що поширюються на всі рибальські судна Спільноти, за умови, що, якщо такі заходи застосовуються до рибальських суден інших держав-членів ЄС, вони не носять дискримінаційного характеру, і відбулися попередні консультації з іншими зацікавленими державами-членами а Євросоюз не вжив заходів що безпосередньо стосуються збереження та управління запасами в 12 мильній морській зоні. Держави-члени повинні вжити конкретних заходів для приведення кількості союзних рибальських суден у відповідності з наявними ресурсами, ґрунтуючись на своїх оцінках балансу між промисловими потужностями своїх флотів і промисловими можливостями доступними для них.

Оцінки повинні бути зроблені у відповідності з керівними принципами Комісії та бути включеними до річних звітів, що повинні бути передані на розгляд Комісії. Ці звіти мають бути оприлюднені. Кожна держава-член повинна мати можливість обирати заходи та інструменти, які вона хотіла б використати з метою скорочення надмірної промислової потужності.

Окрім того, у зв'язку із скороченням потужностей флоту, фінансування обов'язкових обмежень максимальної потужності флоту і національних схеми входу/виходу повинно здійснюватись з метою управління і регулювання рибальськими потужностями. Держави-члени повинні реєструвати мінімальну інформацію по характеристикам і діяльності рибальських суден Спільноти, що плавають під їх прапором. Ці дані повинні бути доступні Комісії з метою моніторингу розміру флотів держав-членів. Управління рибальством на основі

найкращих наявних наукових рекомендацій потребує узгоджених, надійних і точних даних. Таким чином, держави-члени повинні збирати дані про флоти і їх промислову діяльність, зокрема біологічні дані про вилови, в тому числі викиди та дослідження рибних запасів і потенційного екологічного впливу промислу на морську екосистему.

Держави-члени повинні управляти і робити зібрані дані доступними для кінцевого користувача та інших зацікавлених сторін (Додатки А, Б, В, Г). Держави-члени повинні співпрацювати одна з одною і з Комісією для координації діяльності по збору даних.

Де це доречно, державам-членам слід також співпрацювати з третіми країнами відносно збору даних (Додатки Д, Е).

Держави-члени повинні надати Комісії, для оцінки, щорічну доповідь про свою діяльність по збору даних, яка має бути подана публічно.

Збір даних повинен включати в себе дані, які полегшують економічну оцінку підприємств, що діють в секторі рибальства, аквакультури і переробки продукції рибальства та аквакультури і тенденцій зайнятості у цих галузях.

Науково-технічний і економічний комітет з рибальства (STECF), у порядку, встановленому Рішенням Комісії 2005/629/ЄС [22, С. 18], може отримувати консультації з питань, що стосуються збереження та раціонального використання водних біологічних ресурсів, з метою забезпечення необхідною підтримкою висококваліфікованих наукових кадрів, зокрема, у застосуванні біологічних, економічних, екологічних, соціальних і технічних дисциплін.

Політико-орієнтована наука про рибальство повинна бути підсилена за допомогою національних затверджених програм із збору рибальських наукових даних, дослідницьких та інноваційних програм, реалізованих у співпраці з іншими державами-членами і повинна ґрунтуватись на дослідницьких та інноваційних основах Спільноти. Більш тісне співробітництво між промисловістю і вченими також слід заохочувати.

Європейський Союз повинен сприяти досягненню цілей СРП на міжнародному рівні, гарантуючи, що промислова діяльність Європейського

Союзу за межами вод Європейського Союзу ґрунтується на тих же принципах і стандартах, які застосовуються відповідно до законодавства ЄС, і просування рівних умов для операторів Спільноти і операторів третіх країн.

З цією метою Європейський Союз має прагнути очолити процес підвищення ефективності діяльності регіональних та міжнародних організацій, з метою надання їм більших повноважень із збереження і управління раціональним використанням морських живих ресурсів, що належать до сфери їх компетенції, включно із боротьбою з ННН-рибальством.

Спільнота має співпрацювати з третіми країнами та міжнародними організаціями з метою поліпшення дотримання міжнародних заходів, в тому числі і з боротьби з ННН-рибальством. Позиція ЄС має ґрунтуватися на найкращих наявних наукових рекомендаціях.

Партнерські угоди про стале рибальство з третіми країнами мають забезпечувати, щоб промисел суден ЄС у водах третіх країн ґрунтувався на найкращих наявних наукових рекомендаціях та відповідному обміні інформацією також мають забезпечувати стале використання морських біологічних ресурсів, прозорість відносно визначення надлишку і, отже, управління ресурсами, що узгоджується з цілями СРП.

Ці угоди, які передбачають доступ до ресурсів, які співвимірні з інтересами флоту Спільноти в обмін на фінансову допомогу ЄС, мають сприяти створенню ефективної структури управління, для забезпечення, зокрема, ефективного збору даних, моніторингу, контролю і спостереження.

Повага до демократичних принципів і до прав людини, як це передбачено в Загальній декларації прав людини та інших відповідних міжнародних документах із захисту прав людини, так і до принципу верховенства права, мають стати основним елементом партнерських угод про стале рибальство, що мають містити конкретні статті у сфері прав людини.

У дослідженнях встановлено, що рибне господарство Європи має значний потенціал для інновацій та розвитку. Тут налічується більше 5 млн. робочих місць та сконцентровано майже 500 млрд євро щорічно.

В той же час доцільно відмітити, що подальший розвиток можливий лише через цільові дослідження та цільові інвестиції. Такими є основоположні принципи синього зростання ЄС. Їх використовують різноманітні європейські фонди, включаючи Horizon 2020 для досліджень та Європейський Фонд морського та рибного господарства для розвитку міжнародного співробітництва у багатьох сферах.

Встановлено, що рибальство здатне збільшувати свої вилови лише у випадку припинення надмірної експлуатації запасів риби і отриманні цими запасами можливостей для відновлення. Функціонування Європейського Фонду морського та рибного господарства сприяє застосуванню нових правил Спільної рибної політики Європейського Союзу та підтримувати ініціативи, що поліпшують економічні, екологічні та соціальні показники сектора.

Європейський Фонд морського та рибного господарства.

Спеціально призначений для вирішення питань європейських морів та узбережжя.

Набув чинності з 01.01.2014 р. і замінив існуючий до цього Європейський рибальський фонд.

Етап 1.

I. 2007-2013 роки. Європейський рибальський фонд (ЄРФ).

Фонд надавав фінансову підтримку підприємствам, щоб адаптуватись до змін в рибному господарстві, досягти сталого розвитку і бути економічно життєздатними.

Бюджет ЄРФ становив 4,3 млрд. євро.

Фінансова допомога охоплювала всі сфери рибного господарства. Проекти фінансувалися на основі стратегічних і оперативних планів, підготовлених національними органами. ЄРФ охоплював п'ять пріоритетів:

1. Адаптація флоту ЄС та допомога при виведенні з експлуатації риболовних суден.

2. Аквакультура, рибальство у внутрішніх водоймах, переробка і збут, надання допомоги у застосуванні більш екологічно чистих методів виробництва.

3. Заходи для поліпшення простежуваності виробництва і маркування продукції.

4. Сталий розвиток зон рибальства.

5. Технічна допомога (сприяння управлінню коштами).

Етап 2.

II. 2014-2020 роки. Європейський Фонд морського та рибного господарства (ЄФМР).

Бюджет ЄФМР становить 6,4 млрд. євро.

Проведені дослідження дали змогу виявити те, що Європейський Фонд морського та рибного господарства функціонує із урахуванням шести основних пріоритетів. Серед них виділяють такі основні блоки:

1. Стале рибальство (26,9 %).

2. Прогноз балансу між рибальськими потужностями та доступними природними ресурсами, видобуток риби у більш селективний спосіб, припинення втрат риби, яка виловлена як прилов, що не є цільовим об'єктом рибальства.

2. Стала аквакультура (21 %). Зробити сектор прибутковим та конкурентоспроможним із зосередженням зусиль на підвищенні якості продукції, здоров'я людей, виробництва екологічнобезпечної рибної продукції.

Також передбачено забезпечення споживачів високоякісною, поживною та такою, що заслуговує на довіру, рибною продукцією.

3. Запровадження положень оновленої Спільної рибної політики Європейського Союзу (19,1 %). Удосконалення порядку збирання інформації, наукових знань, рибогосподарського законодавства в частині застосування нормативно-правових актів.

4. Маркетинг та переробка (17,6 %). Удосконалення організації ринку, відомостей про ринок та інформування споживачів про ринок риби та морепродуктів.

5. Зайнятість населення та зміцнення об'єднаності територій (9 %). Передбачена допомога прибережним рибальським громадам та громадам, які

займаються рибальством у внутрішніх водоймах. Надання допомоги громадам, де ведеться аквакультурна діяльність.

Зростання доходів від результатів діяльності у сферах рибальства та аквакультури.

Диверсифікація національних економік в інші напрями морегосподарської діяльності, включаючи надання рекреаційних послуг.

6. Інтегрована морегосподарська політика (1,2 %). Поліпшувати знання у сфері морезнавства.

Планувати діяльність у морі, сприяти співробітництву у морському нагляду та управлінні морськими басейнами відповідно до їх басейнових потреб. Решта 5,1 % стосуються технічної допомоги.

Ми мали можливість прийти до висновку, що за межами наведених пріоритетів, Європейський Фонд морського та рибного господарства не визначає, яким чином мають бути використані кошти, і виділяє відповідну частку бюджету кожній країні.

Встановлено, що керівництво Європейський Фонд морського та рибного господарства залишає питання вибору бізнес-проектів та рішень для поліпшення функціонування економіки за кожною місцевою організацією та будь-якими національними компетентними органами.

Кошти Фонду використовуються для фінансування проектів, на додаток до національного фінансування.

Кожній країні надається частка від загального бюджету Фонду в пропорції до розміру його риболовецького сектору та готується оперативна програма, де вказують, як кошти будуть витрачені.

Після того, як програма затверджена Комісією, національні органи приймають рішення, які проекти фінансувати.

Національні органи влади відповідальні, з Комісією, за реалізацію програми. Встановлено, щоб отримати доступ до фінансування з боку Європейського Фонду морського та рибного господарства потрібно:

- а) перевірити, чи проект має право на фінансування;

б) проконсультуватись з національним органом;

в) дотриматись відповідної процедури подачі заявок для того щоб, керуючий орган зміг контролювати правомочність проекту і подивитися, якщо він відповідає критеріям відбору та інвестиційним пріоритетам.

Оскільки вивчення даної проблеми містить в собі різні аспекти впливу Спільної рибної політики Європейського Союзу на пропозицію продовольства в окремій країні, регіоні та світі, пов'язане з аналізом використання ресурсів, весь період ми розділяємо на декілька етапів.

Серед них є узагальнення існуючої бази даних та вибір інструментарію дослідження.

Наступним етапом є послідовний аналіз формування пропозиції риби в Україні, в регіоні Центральної та Східної Європи та в світі, з урахуванням впливу на показники споживання риби та рибної продукції, ціни та доступності в умовах глобальних трансформаційних процесів.

Для реалізації регулятивних заходів держави у сфері торгівлі рибою в умовах функціонування Зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом, доцільно застосовувати теорію співвідношення факторів виробництва Хекшера – Оліна, яка є передумовою створення гармонійної теорії міжнародної торгівлі або факторних пропозицій.

Як висвітлюють проведені нами дослідження, надалі, потрібно буде обов'язково розрахувати потенційні обсяги виробництва риби, скориговані на прогноз світового попиту та розрахувати необхідну кількість ресурсів для виробництва відповідної кількості риби.

Порівнявши їх з існуючим та потенційно доступними в Україні надалі проаналізуємо необхідність та доцільність розроблення у перспективі методики проведення розрахунків основних показників виробництва товарної риби з метою дорахунку обсягів вирощеної продукції у контексті глобальних трансформацій при складанні вітчизняної і глобальної статистичної інформації згідно вимог Європейського Союзу.

Наукове видання

Формування та функціонування Спільної рибної політики Європейського Союзу та шляхи її реалізації в Україні. За ред. д.е.н., проф. Вдовенко Н. М.

[Богач Л. В., Залізко В. Д., Кваша С. М., Михальчишина Л. Г., Маргасова В. Г., Гераймович В. Л., Герасимчук В. В., Гечбаія Б. Н., Дерій Ж. В., Деренько О. О., Коробова Н. М., Махиборода К. В., Ніконова Г. С. Павленко М. М., Сіенок І. О., Шарило Ю. Є., Шепелев С. С.]

Монографія

Керівник видавничих проєктів: Ястребов А. О.

Друкується в авторській редакції

Дизайн обкладинки: Тишківська Н. М.

Підписано до друку 25.09.2018.

Формат 60×84 1/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. аркушів – 27,44.

Обл.-вид. аркушів – 20,79

Тираж 300 прим.

ТОВ «Видавничий дім «Кондор»

Свідоцтво серія ДК № 5352 від 23.05.2017 р.

03067, м. Київ, вул. Гарматна, 29/31

тел. / факс (044)408-76-17, 408-76-25

www.condor-books.com.ua